

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Девіантологія студентської молоді

підготовки _____ магістра _____
(назва освітнього ступеня)
Спеціальності _____ 011 Освітні, педагогічні науки _____
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки

Силабус освітнього компонента «Девіантологія студентської молоді» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, за освітньо-професійною програмою Освітні, педагогічні науки.

Розробник: Белкіна-Ковальчук Олена Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(доц. Белкіна-Ковальчук О.В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.,

Завідувач кафедри:

(проф. Чернета С.Ю.)

©Белкіна-Ковальчук О.В., 2024 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта 011 Освітні, педагогічні науки ОПП Освітні, педагогічні науки ОС магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>90/ 3</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>1</u> -ий
		Лекції <u>14</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>16</u> год.
		Самостійна робота <u>54</u> год.
ІНДЗ: €		Консультації <u>6</u> год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Викладач: Белкіна-Ковальчук Олена Віталіївна,
 Науковий ступінь кандидат педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
 Контактна інформація
 Телефон: +380502789814,
 Електронна пошта: belkina-kovalchuk.olena@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

Освітній компонент «Девіантологія студентської молоді» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки магістрів галузі знань 01 Освіта спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки.

Вивчається у першому семестрі, формою контролю є екзамен. На освітнього компонента відведено 3 кредити (90 годин), у тому числі 14 годин лекційних та 16 год практичних занять, 6 год. консультації та 54 год. самостійної роботи.

Вивчення освітнього компонента «Девіантологія студентської молоді» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх фахівців із освітніх, педагогічних наук їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з теорії девіантології та практики впровадження ефективних технологій профілактики девіантної поведінки, сприятиме подальшому професійному зростанню.

Пререквізити:

- немає

Постреквізити:

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Сучасні освітні технології», написання кваліфікаційної роботи та проходження педагогічної практики.

3. Мета – засвоєння здобувачами освіти теорії девіантності особистості, формування основних умінь і навичок здійснення соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; формування готовності майбутніх фахівців із освітніх, педагогічних наук до профілактичної роботи у процесі професійної діяльності.

3. Завдання ОК: оволодіння здобувачами освіти понятійним і термінологічним апаратом з ОК; вивчення сутності та механізмів формування девіантної поведінки дітей та молоді; з'ясування

особливостей основних видів девіантної поведінки; розкриття механізму здійснення профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; навчання здобувачів освіти визначати цілі, та прогнозувати результат в процесі розробки та реалізації семінарів, тренінгів, а також формування програм профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; ознайомлення з інноваційними технологіями профілактики девіантної поведінки дітей та молоді.

4. Освітній компонент спрямований на формування:

- *інтегральної компетентності* - ІК. Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук;

- *загальних компетентностей*:

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

- *спеціальних компетентностей*:

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Очікувані програмні результати навчання:

РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

Soft skills: вміння аналізувати, вміння презентувати та виступати публічно, вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ² / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи девіантології						
Тема 1. Наукова система девіантології. Теоретичні підходи девіантності та девіантної поведінки. Класичні теорії девіантної поведінки: біологічна теорія девіантної поведінки; психологічна теорія девіантної поведінки; соціологія девіантності та девіантної поведінки. Теорія аномії (Е.Дюркгейма, Р.К.Мертон). Теорія структурного функціоналізму (Толкотт Парсонс). Теорія суб'єктивних причин девіантної поведінки (Г. Тард, Г. Сазерленд). Теорія ярликування та стигматизації. Культурологічні теорії девіацій (А. Коен, Дж. Мілер, Т. Селлін). Теорія орієнтації на норми асоціальної субкультури (Р. Качорд, Л. Очлін). Теорія потреб Маслоу. Соціально-когнітивна теорія А. Бандури. Індивідуальна психологія А. Адлера.	9	2	-	6	1	ДС
Тема 2. Детермінанти та предиктори виникнення девіантної поведінки в контексті впливу мікро та макрочинників. Особистісно-психологічні детермінанти девіантної поведінки у підлітків. Роль сім'ї у формуванні девіантної поведінки дитини. Роль ЗМІ та мережі Інтернет у формуванні девіантних форм поведінки. Молодіжні неформальні групи як основа формування поведінкових відхилень. Соціально-культурне середовище як чинник девіацій. Важковиховуваність та важконаучуваність як чинники виникнення відхилень у поведінці	9	-	2	6	1	ДС, ДБ/4
Тема 3. Структура девіантної поведінки. Основні види девіантної поведінки. Сутність понять науки девіантології. Рівні прояву структури девіантної поведінки. Психічні розлади. Протиправна поведінка. Адиктивна поведінка. Суїцидальна поведінка	10	2	2	4	-	ДС, ДБ/4
Тема 4. Поняття профілактики девіантної поведінки. Види та рівні профілактики. Профілактика девіантної поведінки: сутність, мета, об'єкти, суб'єкти та завдання. Види профілактики та їх аналіз. Рівні здійснення профілактики. Принципи профілактики. Функції окремих соціальних інституцій, залучених до профілактики девіантної поведінки. Стратегії та моделі профілактики	9	2	-	6	1	ДС
Тема 5. Теорії профілактики. Стратегії та моделі профілактики. Основні вимоги до формування профілактичних програм. Соціально-екологічна модель соціальної	8	2	2	6	-	РМГ/4

профілактики. Теорія етапів змін. Теорія обдуманості дії. Теорія планової поведінки. Теорія соціального навчання.						
Разом за модулем 1	45	8	6	28	3	12
Змістовий модуль 2. Програми профілактики основних видів девіантної поведінки дітей та молоді						
Тема 6. Соціальна інтеграція вразливих категорій дітей та підлітків: програма «Вибір» - профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед дітей та молоді. Програма «Вибір». Альтернатива та вибір. Ризики. Що ми знаємо про наркотики. Обережно-злочин. Поведінка в ситуації вибору. Свідомий вибір. Норми поведінки, наміри та зобов'язання.	8	2	2	4	-	РЗ/К/4
Тема 7. Соціальна інтеграція вразливих категорій дітей та підлітків: проєкт Street Smart – профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ІПСШ для підлітків груп ризику. Загальний огляд та аналіз концепції програми. Стратегії програми та план впровадження. План організаційної готовності. Робота з пенітенціарною установою. Безпека персоналу в громаді. Сесії з клієнтом. Забезпечення життєдіяльності програми.	9	-	2	6	1	ДС, ТР/4
Тема 8. Профілактика булінгу в закладах освіти. Булінг у закладі освіти. Форми та види булінгу. Передумови та причини цькування у закладах освіти. Форми та види булінгу. Соціальна структура булінгу. Основні підходи до попередження та протидії цькуванню. План заходів щодо попередження та протидії булінгу у закладах освіти. Повноваження та обов'язки працівників закладу освіти з профілактики булінгу.	8	2	2	4		РЗ/К/4
Тема 9. «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді. Сутність програми: мета, об'єкти, суб'єкти, методичні рекомендації щодо впровадження програми. Права людини та дитини. Сприйняття різноманітності – основа толерантності. Побудова позитивної життєвої перспективи. Лідерство та активна життєва позиція.	11	2	2	6	1	РМГ, ТР/4
Тема 10. Програма 15 –профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні. Ефективне спілкування. Бар'єри сприйняття інформації. Невербальне спілкування. Мова жестів і міміка. Цінності. Здоров'я як цінність. Загальнолюдські цінності. Причини, які спонукають людей вступати у статеві відносини. Наслідки ранніх сексуальних відносин. Теорія кохання Роберта Дж. Стернберга. Сучасні	9	-	2	6	1	РМГ, ТР/4

методи контрацепції. Що потрібно знати про ПІСШ та як захистити себе від них. Найпоширеніші інфекції, що передаються статевим шляхом. Стереотипи та упередження. Гендерні стереотипи. Алкогольні традиції. Стадії алкоголізму. Міфи про алкоголь. Засоби маніпуляції свідомістю та почуттями споживачів у рекламі алкогольних та тютюнових виробів. Наркотик як психоактивна речовина. Вплив на організм різних видів наркотиків. Ознаки, за якими можна визначити, що людина приймає наркотики. Що таке психічна залежність при наркоманії?. Наслідки вживання наркотиків. Що таке співзалежність? ВІЛ/СНІД: основні визначення поняття, шляхи передачі, профілактика, методи лікування. Стигма та дискримінація у сфері ВІЛ/ СНІДу. Дії в аварійних ситуаціях. Людська та особиста гідність. Моральні авторитети української нації. Моє життя – моя відповідальність. Алгоритм прийняття рішень. Теоретичні аспекти благополуччя. Проходження через зміни. Характеристика стадій розвитку людини (за Е. Еріксоном). Схема стадій розвитку людини.						
Разом за модулем 2	45	6	10	26	3	20
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота						60/тести
КР 1						30
КР 2						30
ІНДЗ						8
Інше (вказати)						-
Всього годин/ Балів	90	14	16	54	6	90/100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№	ТЕМА	ГОД
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Основи відхилень у поведінці дітей та молоді		
1.	Тема 1. Наукова система девіантології. Теоретичні підходи девіантності та девіантної поведінки. Основні теорії поведінкових відхилень. Основні теорії поведінкових відхилень Опрацюйте та представте у вигляді порівняльної таблиці (назва-автор(и)-особливості) 1. Класичні теорії девіантної поведінки (біологічна-прихологічна-соціологічна) 2. Теорія аномії (Е.Дюркгейма, Р.К.Мертон). 3. Теорія структурного функціоналізму (Толкотт Парсонс). 4.Теорія суб’єктивних причин девіантної поведінки (Г. Тард, Г. Сазерленд). 5. Теорія ярликування та стигматизації. 6. Культурологічні теорії девіацій (А. Коен, Дж. Мілер, Т. Селлін) 7. Теорія орієнтації на норми асоціальної субкультури (Р. Качорд, Л. Очлин).	6

	8. Теорія потреб Маслоу. 9. Соціально-когнітивна теорія А. Бандури 10. Індивідуальна психологія А. Адлера.	
2.	Тема 2. Детермінанти та предиктори виникнення девіантної поведінки в контексті впливу мікро та макрочинників Складіть письмово характеристику сімей групи ризику формування девіантної поведінки підлітків: а) кримінальних і аморальних; б) конфліктних; в) з недостатніми виховними ресурсами; г) педагогічно некомпетентних. Розмежуйте поняття «референтної групи», «група ризику» та «субкультура» та охарактеризуйте їх вплив на формування відхилень у поведінці підлітків.	6
3.	Тема 3. Структура девіантної поведінки. Основні види девіантної поведінки Запропонуйте та представте схематично модель структури девіантної поведінки Сформувати порівняльну таблицю основних видів девіантної поведінки (вид-основні х-ки). Окреслити критерії поділу протиправної поведінки, визначити зміст та особливості делінквентної та злочинної поведінки. Дати характеристику у форматі порівняльної таблиці 3 видам правопорушників. У форматі таблиці визначити види адикцій та проаналізувати їх основні особливості. Сформувати таблицю, де зробити підбірку усіх видів технологічних адикцій. Знайти інфографіку або сформулювати щодо суїцидальної активності ріжних країн світу.	4
4.	Тема 4. Поняття профілактики девіантної поведінки. Види та рівні профілактики. Схематично пердставте з поточним аналізом: - принципи, рівні, види профілактики;	6
5.	Тема 5. Теорії профілактики. Стратегії та моделі профілактики Основні вимоги до формування профілактичних програм Опрацюйте та представте основні положення у вигляді порівняльної таблиці - Теорії внутрішньо особистісного рівня (Модель уявлень про здоров'я, Теорія стимулу-реакції, Теорія обдуманості дії/Теорія планованої поведінки, Теорія стадій змін/транстеоретична модель, Модель обробки споживчої інформації). - Теорії міжособистісного рівня (Соціально-Когнітивна Теорія, Теорія соціальних мереж, Теорія соціальної підтримки, Теорія поширення інновацій). - Теорії громадського рівня (Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорія розвитку організацій). - Теорії сприяння здоров'ю на рівні спільнот (Теорія організації спільноти, Організація спільноти = Соціальна мобілізація (Модель Ротмана). - Теорії сприяння здоров'ю рівня суспільної політики (Модель Міліо, Тривимірна концепція здорової суспільної політики, Модель багатьох потоків, або модель вікна). Скласти порівняльні таблиці: Теорії профілактики (назва теорії-автори та послідовники-філософія теорії) та Стратегії та моделі профілактики (назва стратегії/моделі-сутність-практика застосування-ефективність). Розробіть стратегію профілактичної програми.	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Програми профілактики основних видів девіантної поведінки дітей та молоді		
10.	Тема 6. Вибір: профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед неповнолітніх. Опрацювати програму «Вибір: профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності	4

	серед неповнолітніх». Визначити форми та методи профілактики та представити аналіз програми.	
11.	Тема 7. Street Smart профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ІПСШ для підлітків груп ризику. Опрацювати та проаналізувати програму. Визначити основні підходи, форми, методи та теорії профілактики.	6
12.	Тема 8. Профілактика насилля в закладах освіти. Профілактика булінгу. Опрацювати літературу з проблеми. Представити діючі та запроваджені програми, проекти.	4
13.	Тема 9. «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді. Опрацювати програму та у вигляді слайд-шоу представити проаналізований зміст, форми та методи дієвої профілактики.	6
14.	Тема 10. Програма 15 – профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні. Опрацювати програму. Визначити мету, форми та методи профілактики проблем.	6

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ).

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) оголошується здобувачам освіти на першому занятті під час анонсу тем ОК, з метою поступового (упродовж вивчення ОК) обрання тематики формування та написання програми (підбірка заходів) профілактики одного з видів девіантної поведінки (на вибір). Виконане завдання перевіряється, погоджується та представляється (на годинах, відведених для консультацій), здається до останнього практичного заняття та оцінюється максимум **8 балів**.

Основні складові ІНДЗ:

- тема;
- мета;
- цільова аудиторія;
- перелік заходів програми профілактики (у вигляді таблиці: захід-час-хто проводить- форми та методи проведення);
- сценарій одного з заходу програми: перелік вправ, завдань та методика їх проведення.

8 балів – здобувачем освіти самостійно, свідомо обрано тему програми профілактики, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, підібрано низку заходів, вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення. Грамотно та вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням.

6 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру.

4 бали – здобувачем освіти обрано тему заходу, не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру.

2 бали – здобувачем освіти обрано тему заходу, не точно сформульовано мету, не повністю продумано комплекс заходів, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). План-проспект заходу здано не вчасно та без відповідного методичного наповнення та з недоліками як технічного, так і

методичного характеру.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Девіантологія студентської молоді» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Девіантологія студентської молоді» є залік. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – 100 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, робота в малих групах, індивідуальна робота студентів, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 100.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які визначені силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагиату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V.

Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці знань здобувачів освіти під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Орієнтовні питання заліку

1. Загальна теорія девіантності та девіантної поведінки.
2. Теоретичні підходи до пояснення девіантної поведінки.
3. Основні теорії поведінкових відхилень.
4. Біологічні теорії девіацій.
5. Психологічні та психіатричні теорії девіацій.
6. Соціологічні теорії девіацій.
7. Класичні теорії девіантної поведінки (біологічна-психологічна-соціологічна)
8. Теорія аномії (*Е.Дюркгейма, Р.К.Мертон*).
9. Теорія структурного функціоналізму (*Толкотт Парсонс*).
10. Теорія суб'єктивних причин девіантної поведінки (*Г. Тард, Г. Сазерленд*).

11. Теорія ярликування та стигматизації.
12. Культурологічні теорії девіацій (А. Коен, Дж. Мілер, Т. Селлін)
13. Теорія орієнтації на норми асоціальної субкультури (Р. Качорд, Л. Очлін).
14. Теорія потреб Маслоу.
15. Соціально-когнітивна теорія А. Бандури
16. Індивідуальна психологія А. Адлера.
17. Поняття норми та відхилення від норми. Види відхилень. Класифікація соціальних норм.
18. Структура девіантної поведінки.
19. Основні види та типи девіантної поведінки.
20. Адиктивна поведінка та її особливості.
21. Агресивна поведінка дітей та молоді, її специфіка.
22. Суїцидальна поведінка дітей та молоді.
23. Протиправна поведінка неповнолітніх.
24. Чинники формування девіантної поведінки.
25. Поняття профілактики девіантної поведінки.
26. Види та рівні профілактики.
27. Теорії профілактики.
28. Стратегії та моделі профілактики.
29. Типи профілактики.
30. Стадії та принципи профілактики.
31. Стратегії та моделі профілактики
32. Методи профілактики.
33. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ.
34. Теорії внутрішньо особистісного рівня (Модель уявлень про здоров'я, Теорія стимулювання реакції,
35. Теорія обдуманості дії/Теорія планованої поведінки,
36. Теорія стадій змін/транстеоретична модель, Модель обробки споживчої інформації).
37. Теорії міжособистісного рівня (Соціально-Когнітивна Теорія, Теорія соціальних мереж,
38. Теорія соціальної підтримки,
39. Теорія поширення інновацій).
40. Теорії громадського рівня (Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорія розвитку організацій).
41. Теорії сприяння здоров'ю на рівні спільнот (Теорія організації спільноти, Організація спільноти = Соціальна мобілізація (Модель Ротмана).
42. Теорії сприяння здоров'ю рівня суспільної політики (Модель Мілію, Тривимірна концепція здорової суспільної політики, Модель багатьох потоків, або модель вікна).
43. Програма Вибір: профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед неповнолітніх.
44. Програма Street Smart профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ІПСШ для підлітків груп ризику.
45. Програма Формування навичок безпечної поведінки дітей. Профілактика насилля в закладах освіти.
46. Програма «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді.
47. Програма 15 –профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

4 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, всебічно розкриває зміст практичних завдань та додаткових запитань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому як рекомендовану, так і обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується відповідною термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови публічного особистого/групового усного/мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

3 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується відповідною термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає самостійних висновків та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки, не у повній мірі відповідає на додаткові запитання.

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки, не відповідає на додаткові запитання.

1 бал - оцінюється робота здобувача освіти, який лише та за допомогою конспекту відтворює навчальний матеріал за відповідною темою, але не в змозі самостійно його висвітлити, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Olena V. Belkina-Kovalchuk, Evgeniya A. Durmanenko, Tetyana A. Martyniuk, Victoria V. Petruk, Svitlana Yu. Cherneta School Mediation as a Means of Preventing Social Maladjustment of

Students from Risk Groups *Journal of Intellectual Disability Diagnosis and Treatment*. 2021. Vol.9. № 5. P.546-554.

2. Белкіна-Ковальчук О. В. Профілактика та подолання булінгу в закладах вищої освіти. *Humanitas*. 2021. Випуск 1. С. 3-8.

3. Белкіна-Ковальчук О. Психоедукаційна програма «Коло сили» як інструмент профілактики соціальних девіацій. *Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (04 червня 2024 року, м. Суми). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. 276 с. С. 87-91.

4. Белкіна-Ковальчук О. В. Сімейне неблагополуччя та його наслідки: соціально-педагогічний аспект. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. Випуск 3. С. 17-24.

5. Белкіна-Ковальчук О. Шкільна медіація як засіб формування безпечного освітнього середовища. *Innovative projects and paradigms of international education. A collection of theses: materials of I International multidisciplinary scientific and practical Internet conference «Innovative projects and paradigms of international education»* (Georgia, Tbilisi, Ukraine, Kyiv, February 28 - March 1, 2023), Georgian Aviation University, 2023, С. 18-22.

6. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ. 2022. 470 с.

7. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки: навч.посіб.. К., 2022. 520 с.

8. Мартинюк Тетяна Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Теорія та методи профілактики». Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 547-574.

9. Husak P., Martyniuk T. Role of personal contracts in the psychoactive substances use prevention and resocialization of juveniles. convicted. *Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. №1 (21). 2018.

10. Ком'яга А. В., Головка В. М. Проблема поведінкової девіації молоді та профілактика девіантної поведінки неповнолітніх. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.2.18>

11. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: навч.-метод. посіб. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.

12. Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: навчальний контент в оновленому форматі. Полтава : ПНПУ, 2020. 184 с.

13. Стельмах З.С. Соціально-психологічні чинники девіантної поведінки у старшому підлітковому віці. *Методологічні, теоретичні та практичні проблеми*. Київ, 2021. 299 с.

14. Antonovych, M. O. (2021). Features of Narcissistic Regulation of Drug Abuse Personality. *Psychological Counseling and Psychotherapy*, 14, 81–85. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-1249-2020-14-07>

15. Dufner M., Gebauer J.E., Sedikides C., et al. (2019). Self-enhancement and psychological adjustment: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*. 23 (1), 48–72. DOI: <https://doi.org/10.1177/1088868318756467>.

16. Mahdysiuk, L. I., Demchuk, V. B., Pavlova, B. V. (2021). Modern Approaches to Deviant Behaviour Prevention in Psychological Service Activities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Pedagogy and Psychology”*. 7 (1). 9–17. DOI: [https://doi.org/10.52534/msu-pp.7\(1\).2021.9-17](https://doi.org/10.52534/msu-pp.7(1).2021.9-17)

Додаткова

17. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матер. конфер. / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021. 106 с.

18. Профілактика та корекція відхилень поведінки: метод. реком. до сем. занять / уклад. Л. Мафтин, А. Шульга. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 56 с.

19. Пасічник В.О. Діагностика та корекція девіантної поведінки учнів початкової школи: матер. II Всеукр. наук.-практ. конфер. з проблем психології та педагогіки. Київ, 2020. С. 157–161.

20. Самсін І. Л., Гачак-Величко Л. А. Основні чинники формування девіантної поведінки неповнолітніх. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2021. Вип. 28. С. 43–47. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5549877>

21. Солнишкіна А. Практичні аспекти імплементації державного стандарту соціальної послуги профілактики. Практика соціальної роботи та соціальної освіти. 2022. № 1(8). С. 152–159. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(8\).2022.262709](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(8).2022.262709)

22. Brady, C. M., Baker, T. & Pelfrey, W. V. (2020). Comparing the Impact of Bullying Victimization on Drug Use and Weapon Carrying among Male and Female Middle and High School Students: A Partial Test of General Strain Theory. *Deviant Behavior*, 41 (12), 1601-1615. DOI: <https://doi.org/10.1080/01639625.2019.1637405>

Інтернет-ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Міністерство освіти та науки України <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&type=posts&tag=%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

Міністерство соціальної політики України <http://www.msp.gov.ua>

Громадська організація «Безпечний світ» <https://vcentri.com/igs/250-87e365ab23b291c/>

UNICEF <https://www.unicef.org/ukraine/>